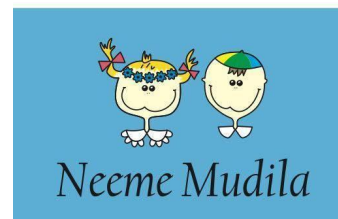


Lasteaia lühike tutvustus:

Lasteaed Neeme Mudila asub Harjumaal Jõelähtme vallas Neeme külas, umbes 35 km kaugusel Tallinnast. Lasteaias on 3 liitühikut (laste vanus 1.5-7 a)



Lasteaed asub Neeme küla keskmises, paarisaja meetri kaugusel merest, ühekordses eraldiseisvas hoones, mille ümber on aiaga piiratud mänguväljak, lähedal männimets ja metsarajad. Lasteaia ruumid ja mänguväljak on Jõelähtme Valla omandis. Mänguväljakul asub kaks suurt liivakasti, kaks liumäge, viis kiike, ronimisredel nelja seinaga, väike mängumaja, mängulaev, kaks vedrukiike, kaelkirjakukujuline korvpallirõngas üks õuesõppe varjualune, sõimeealiste uus roniskompleks ning välilava. Aia taga asub uus jalgpalliväljak.

Ajaloo: 1982.a. 17.juunil avati Neemes lasteaed individuaalelamust kohandatud majas

2009 aastast asume renoveeritud endises Neeme piirivalvekoorte koolis. Uues hoones alustasime 2 rühmaga, tänaseks on rühmi 3. Lasteaia maksimumtäituvuseks on 51 last.



Alates 2014 a. septembrist osaleb meie lasteaed programmis „Kiusamisest vaba lasteaed“.

Alates 2016 a. kuulub Neeme Mudila TEL (Tervist Edendavate Lasteaedade) võrgustikku.

Alates 2017 a. on kogu maja pedagoogiline personal ja õpetaja abid kiusamisest vabaks koolituse läbinud ning kasutavad omandatud oskusi ja uusi teadmisi igapäevatoos. Rõõmupallide rühm kasutab väärtuste õppimisel Tarkuste hoidiste metoodikat. Kõikide rühmade personal on osalenud vaikuseminutite baaskoolitusel.

2018 aastal liitusime programmiga Roheline Kool, et olla keskkonnateadlikud tarbijad. 2019 aastal tunnustati meie keskkonnaalast tööd ülemaailmselt tuntud ökomärgisega Roheline Lipp. 2019 aastal Haridus- ja Teadusministeerium, Täiskasvanuharidus Harjumaal ETKA ja

Andras Kodukant Harjumaa tunnustasid meie ühist tegutsemist, kogu personali panustamist ning koolitustel osalemist tiitliga „Õpitegu“ eluskestva õppe edendamise eest Jõelähtme vallas. Meie kandidatuuri esitas tiitli saamiseks konkursile lasteaia hoolekogu esinaine.

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2019/11/opitegu.html>

2020 aastal olime konkursi „Õppijasõbralik tööandja“ kandidaadiks, kuhu üle Eesti esitati kokku 39 kandidaati, neist 2 lasteaeda.

Lasteaias tegutsevad nii füüsilist kui emotsionaalset tervist silmas pidades huvialaringid:

- Muusikakooli eelklass
- Kokandusring koolieelikutele
- Kunsti-ja meisterdusring 5-7 aastastele lastele
- Muusika ja liikumisring väikelastele

Head koostööpartnerid, kes meie meeli toidavad erinevate teatrietenduste ja muusikaga on: Lasteteater Sõber, Heino Seljamaa Teater Kohvris, Tallinna Lasteteater Lepatriinu, Onu Ervini Lasteteater, Jõelähtme lavagrupp, Kammermuusik / Diana Liiv jne.

Tugiteenused:

- 2 korda kuus on võimalus personalil, lapsevanematel ja lastel saada abi psühholoogilt jaa eripedagoogilt;
- kuna meil majas puudub logopeed, siis kasutame Rajaleidja abi laste kõne profiili esmasel uuringul.

Lasteaia missioon

Koostöös lapsevanematega luua soodne kasvukeskkond, mis tagab lapse toimetuleku: iseendaga, ümbritseva keskkonnaga ning võimaldab olla aktiivne ja eduelamusi kogev laps.

Põhiväärtused:

1. Meeskonnatöö - koostöö rühma õpetajate, õpetaja abide, rühmade ja lastevanematega, teiste haridusasutustega, kogukonnaga.
2. Keskkonnakasvatus ja loodushoid kui elustiil.
3. Innovaatilisusega astume ühte jalga! Digivahendid ja digiõpe igasse rühma!

Iga õpetaja lasteaias on erinev. Olgu selleks iseloom, vanus, töösse suhtumine, tõekspidamised, aga ka nõrgad ja tugevad küljed. Koos, teineteist rikastades ja ühiste arutelude käigus kooruvad välja ühised väärtused, mis väljenduvad teadlikes valikutes, mis saavad eeskujuks lastele lasteaias ja laste kaudu osaliselt ka kodudes. Kodused ülesanded, mida lapsed saavad täita koos vanematega, aitavad kaasa väärtuste lõimimisele ja väärtuskasvatusele tervikuna. Õpetajate väärtushinnangud on kõige aluseks. Eesmärk aga on jõuda oma töös lastega faasi, mil areng tuleb juba lapse seest. Siinkohal on olulised kokkulepped lasteaia ja kodu vahel ning usaldus.

Lisaks põhiväärtustele on NEEME MUDILA nimes peidus lisaväärtusi, mis on igapäeva töös olulised:

N- NEEMELIKKUS/ PAIKSUS

E- ESINDUSLIKKUS

E- ELURÕÕM

M-MAITSEKUS

E- EETILISUS

M-MÄNGULISUS

U-USALDATAVUS

D-DÜNAAMILISUS

I- INNOVAATILISUS

L-LAPSESÕBRALIKKUS

A-ABIVALMIDUS

Lasteaial on oma koduleht www.neememudila.ee, dokumentatsioon on avalik kõikidele keskkonnas EKIS ja suhtlemine toimub internetipõhises keskkonnas eliis.ee

Analüüsi koostas Pille Trumm. Küsitlusi viisid läbi ja analüüsisid kõik õpetajad.

Hea lasteaia teerajaja“ analüüsi tehes pea 3 aastat tagasi keskendusime valdkonnale: koostöö ja head suhted ning selle hindamisele, siis sel korral analüüsisime just kasvamist ja arengut toetavat keskkonda. Allpool välja toodud aspekt said välja valitud ühiselt. Keskkonnahoid ja õuesõpe oli meie esmane valik, milleni saab jõuda läbi hoolivuse. Meile kõigile meeldib palju looduses viibida ja õues õppida ning mängida. Meie haridusminister Mailis Reps oma kõnes haridustöötajatele õpetajate päeval Tallinna Teletorni aias nentis, et 2019-2020 õppeaasta teadlik siht võiks olla digiharidus ja robotika igas koolis ja lasteaias. Mõtlesime pikalt ja arutasime pedagoogilisel nõupidamisel: kas see tee on ikka see, mida mööda meie tahame edasi sammuda. Kas me jääme innovatsioonile ja uutele vahvatele õppevahenditele lihtsalt jalgu või haarames didgiõppel sarvist ning õpime koos lastega. Just seepärast oleme oma õuesõppe tegevustesse liitnud erinevad äpid, mis on head abimehed erinevate teemade puhul, mil tuleb liike määratleda, rohemeetrit mõõta jne.

Konkursitööga kandideerime tiitlile hea lasteaia edendaja.

VALDKOND: KASVAMIST JA ARENGUT TOETAV KESKKOND

2018 a oktoobris liitusime Rohelise Kooli programmiga ning olime Harjumaal viie lasteaia seas, kes said 2019.a.oma keskkonnaalase töö eest (tegevuskava 3-ks aastaks, keskkonnaülevaatus, oma tegevuste kajastamise jne) ülemaailmselt tuntud ökomärgise Roheline Lipp. (Artikkel „Harju Elus“ https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=harjuelu20190913.2.7.2 „Neeme Mudila- väikese rannaküla keskkonnateadlik lasteaed“)

Meie soov on, et projektist saaks mõtteviis. Tänaoleme Rohelise Lipu lehvides toimetanud aasta, koostanud vahearuande, kaitsnud edukalt lipu omamist ning toimetame aina edasi.
--

Mis andis lasteaia personalile tõuke selleks, et keskkonnaharidusest peaks saama meie lipulaev?
--

Kuna Neeme on väike kogukond ja selles tegusas kogukonnas on mitu internetipõhist keskkonda, märkasime ühes kinnises FB grupis külaelaniku kurjustavat postitust ilmestava fotoga prügi täis Neeme rannaäärsest osast, mis on kohe meie lasteaia lähedal. Just seal, kus eriti meie väikesed lapsed, Männikäbide rühm käib jalutamas. Pildil oli näha kommipabereid, tühje krõpsupakke jms. Kust need sinna said? Loodus neid ei tooda. Meie enda küla lapsed olid sel moel käitunud ja endast sellise ümbruse maha jätnud. Arutasime kohe ka lastega seda teemat ja vaatasime fotot ning ühe lapse suust kõlas: „seal pole ju prügikaste, kuhu siis praht ikka visata“. Jah tõesti, ranna ääres ei olnud ühtegi prügikasti, ent see ei ole vabandus. Siit sai alguse aruteluring hoolekoguga ja lapsevanematega ning veendumus, et keskkonnahoiule peame rohkem tähelepanu pöörama.

Aspekt Õuesõpe, väliskeskkond ja keskkonnaharidus kui lapse moraalsete valikute omandamise kasvatava, rõhk universaalsel väärtusel-hoolivus.

Mida me soovime läbi hoolivuse õpetada? Milliste inimestena me soovime oma lapsi tulevikus näha? Kuidas hoolivat käitumismustrit saavutada looduse, meie õpiruumi suhtes rühmaruumist väljaspool? Miks on meile ja lastele oluline õppida õues, looduses eneses ja kas lapsed on huvitatud õues õppimisest ja looduse hoidmisest?

Me kõik teame ütlust: „tee minu sõnade, mitte tegude järgi!“ Ent iga täiskasvanu teab, et lapsi õpetades see ütlus ei toimi. Toimib vaid eeskugu, ehk lapsed ei käitu mitte meie sõnade vaid tegude järgi.

Pedagoogilisel nõupidamisel sõnastasime lasteaia keskkonnapõhimõtted

- Õuesõpe vähemalt 1 x nädalas.
- Osaleme keskkonnaprojektides.
- Jälgime vee, elektri, kütte, ventilatsiooni otstarbekat kasutamist.
- Taaskasutame meisterdustundides paberit, kartongi, plastikut.
- Organiseerime keskkonnavalaseid tegevusi ja väljasõite.
- Kaasame võimalusel oma tegemistesse ka Neeme Kooli lapsed ja Neeme küla elanikud.
- Kajastame ja tutvustame oma keskkonnavalaseid tegevusi.
- Oleme eeskujuks.

Laste sõnastatud põhimõtted:

Neeme Mudila laps soovib, et kogu maakera oleks õnnelik, puhas ja terve.

Seepärast:

- * viskab Neeme Mudila pere prügi prügikasti;
- * hoiab loodust nagu enda lemmiklooma ja perekonda;
- * viib pandipakendi tagastuspunkti;
- * sööb toidu ära;
- * hoiab oma tervist;
- * joob palju vett, mitte limonaadi;
- * hoiab merd ja randa ja vaatab, et see oleks puhas.

Need laste sõnastatud põhimõtted said meie tegevuste planeerimise sisendiks. Kõikidesse planeeritud tegevustesse sai lõimitud mõni oskus, mi aitaks märgata ja arvestada loodusega. Iga koolitus, mille töötaja läbis kandsime sisse enesetäiendamise tabelisse ning tõime välja koolituselt saadud kasuteguri. See andis omakorda võimaluse õpetajatel omavahel rohkem suhelda, koolitusel omandatud kohta infot saada ja koos uutel oskustel baseeruvaid tegevusi planeerida. (Näitena 2019/2020 a enesetäiendamise tabel)

<https://drive.google.com/file/d/0B7PNL3XUjb57VFdqX0ZKS3MzclA1RVdIM2ZrbjAxX3o4cVlR/view?ts=5e1321ec>

Kui süvenesime laste keskkonnapõhimõttesse, nt nr 1 ja 2- Neeme Mudila pere viskab prügi prügikasti ning hoiab loodust nagu oma lemmiklooma ja perekonda-vaatasime lastega üle lasteaias ja õuealal asuvad prügikastide asukohad. Eesmärgiks oli saada ülevaade, kas lapsed teavad prügikastide asukohti, kas asukohad on laste jaoks mõistlikud ja kas neid on piisavalt.

Mis selgus?

https://drive.google.com/file/d/15dLh8mAO5AQSQd_AIk0q-isUlcYg9FIV/view?ts=5be57aa6

Leiti, et prügikaste on piisavalt, ent trepil asuv prügikast ei paista silma. Kogu selle tegevuse kõige olulisem saavutus oli see, et lapsed üheskoos mõtlesid ja arutlesid ning jõudsid mõtteni, et prügikasti asukoha muutus aitab kaasa selle kasutamisele.

Me oleme lastega osa võtnud erinevatest projektidest; kogunud küünlaümbriseid, praeguseni kogume patareisid. Meil on õuel erinevad konteinerid: paberile, biolagunevale

materjalile, olmeprügile, ent lasteaia territooriumilt väljaspool pole olukord nii hästi korraldatud. Seepärast oleme lastega jalutuskäikudele minnes kaasa võtnud kilekotid prügi jaoks. Igal korral oleme midagi sellist metsa alt leidnud, mis sinna kuuluma ei peaks. Meie Rohelise Kooli blogi kajastab neid käikusi regulaarselt. Tänu tegevusmusteri kujunemisele on lapsed viinud selle kaasa ka kodudesse. Nii mõnigi lapsevanem on andnud tagasisidet, et nädalavahetustel perega jalutama minnes nõuavad lapsed kilekoti kaasa võtmist prügi jaoks. Kui laps on mõistnud, et prügi koht on prügikastis, siis meie laste käte läbi jääb loodus vähem saastatuks.

Kui prügikastid olid juba osutunud kuumaks teemaks, siis tegime koolieelikutega vaatluse mere ääres, kus Facebook'i pilt näitas korralagedust. Lapsed märkasid, et prügikastid on seal puudu. Koostöös Rohelise Kooli keskkonnatöögupiga sai see olukord lahenduse. Pikalt kirjavahetuse kaudu üleval olnud teema vallavalitsusega lõppes sellega, et vald tellis kohalikult firmalt suure tunni paigaldamist maasse, mille tühjendamine jäi lasteaia majahoidja tööülesannete hulka.

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2020/02/keskkonnatoogruppi-tegevus-kannab-vilja.html> Ka töömalev oli meie ettevõtmisele toeks prügikastide valmistamisega õuealale ja mere äärde. Prügikastide teemast kasvas juurde lisateema, mis hõlmas meie kalleid neljajalgseid lemmikuid. Jalutades märkasime päris palju koerte väljaheiteid ja koolieelikud otsustasid, et inimestele tuleb meenutada, et koerte kaka tuleb ära koristada.

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2019/05/koolieelikud-otsustasid-puhta.html> Selle tegevuse käigus tutvusid lapsed lisaks keskkonnahoiule ka teemaga reklaam ning plakati kinnitamisega toidukäru külge- liikuv reklaam. Direktor tellis lasteaeda kaasaskantavad kilekottide hoidjad koerte väljaheidete koristamiseks ning koos lastega sai neid kingitud meie lasteaia ümbruses koertega jalutamas käivatele koeraomanikele. Laste töögrupi aruteluringi protokoll

<https://drive.google.com/file/d/0B74UBh-EGdLTMktmX0RRU3cxZXY1ZU9fdEd6anZnT2Y1UVdv/view?ts=5cd40a1a>

Puhas keskkond loob suurepärase võimaluse õues õppimiseks. Mõnikord tundub, et on lapsi, kellele tuleb õpetada õues käimist, sest kui tuleb aeg minna õue, seda teha ei taheta. Osa lapsi aga ei tuleks päeva jooksulgi tuppa. Otsustasime laste töögrupiga arutleda, kus ja

millistes tingimustes on põnev õppida loodust tundma.

[https://drive.google.com/file/d/1AF_rMfj8RXoEp6_pq12-t1bS5LmSESq7/view?ts=5beaed](https://drive.google.com/file/d/1AF_rMfj8RXoEp6_pq12-t1bS5LmSESq7/view?ts=5beaed48)

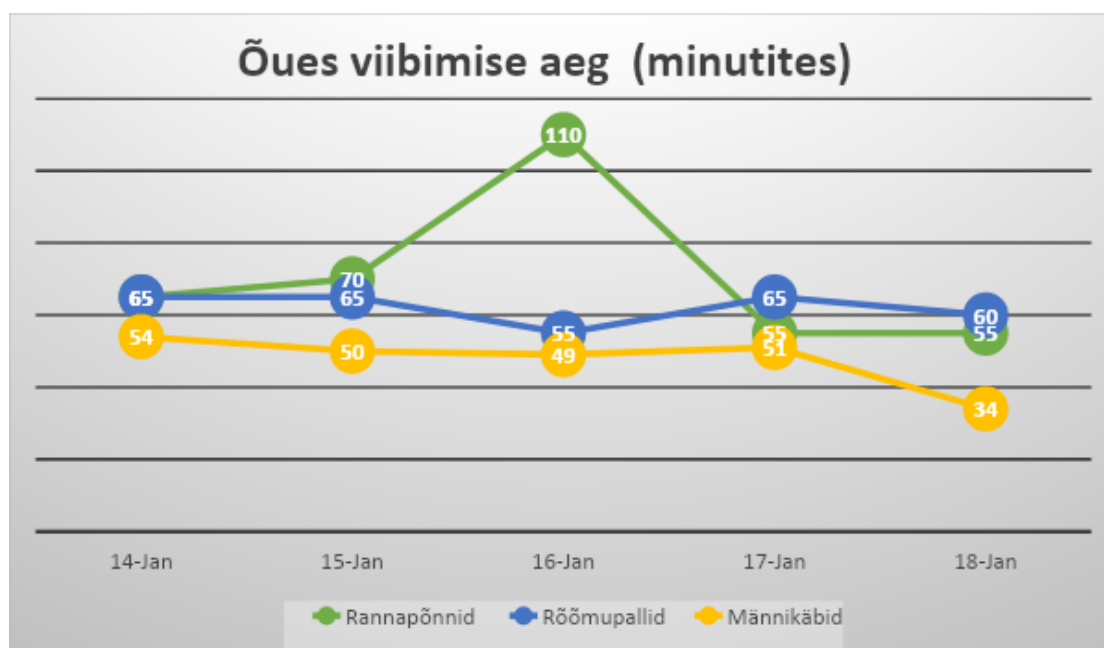
48 Arutelus tuli välja väga erinevaid mõtteid: jalutades, matkates, õues olles, kivistisi uurides, loomaaias, ent ka raamatutest, telekast, arvutimängudest jne. Ja alati on tulnud aruteludes välja ka mingi eriline kirss tordil siis ka sel korral: „loodust tundma õppida tuleb loodust hoides, mitte tappes!“ Sellest lausest tuli ilmekalt välja hoolimine, millele oleme suunanud oma rõhuasetuse ning mille on lapsed ära tabanud.

Eelnevat teemat veidi laiendades on lasteaias õpetajate jaoks oluline olnud ka laste arvamus õues oleku aja kohta, sest igas rühmas on vähemalt üks laps, kes ei oska endale õues tegevust leida. Õpetajaskonnaga oleme kokku leppinud et laste poolt valitud tegevused ja katkestamatu mänguaeg peab olema vähemalt 1 tunni. Kui õues toimub ka planeeritud ja eesmärgistatud õuesõpe, peab õuesõpe lisanduma sellele tunnile. Lapsed arutasidki teemal, mida selleks teha, et õues oleku aeg oleks võimalikult pikk või kas see peaks üldse pikk olema. Meie laste keskkonnatöögrupp pakkus välja erinevaid mõtteid nagu:

- Hästi kiiresti riidesse panna, varem õue minna, end õues ära peita ja selle võrra pikemalt õues olla, mängida kivikuju ja olla liikumatult- äkki siis sind ei märgata, teha õppetööd õues, käia rühmaga pikal matkal, süüa õues ning viimasena pakuti veidi juba koolielulist lahendust- õppida kodus ette ära, et lasteaias kauem õues olla.

Laste soovi kauem õues olla arutasime omakorda õpetajatega pedagoogilisel nõupidamisel, sest lastega toimunud arutelu protokolliline otsus oli jagada neid mõtteid õpetajatega ning laste soovidega arvestamine ja laste arvamustest hoolimine ilmneb tabelis.

Võrdluseks on välja toodud 2 tabelit. Üks enne lastega arutelu ja teine pärast arutelu.



<https://docs.google.com/document/d/0B74UBh-EGdLTa1FteWI0OTRzbFp5cUFfc3IKdDJyOVE0eWF3/edit#heading=h.gjdgxs>



Vaatamata sellele, et analüüsid on tehtud erinevatel aastaaegadel, on tajuda suurt muutust. Tabelite najal on selgelt märgata, et õpetajad on arvestanud laste soovidega ning korraldanud päevakava selle järgi.

<https://drive.google.com/file/d/0B74UBh-EGdLTY2p4NmFfd2lrSmxjZHV2UURrRFJxMFVjYWZJ/view?ts=5c47253d>

Laste keskkonnapärimõttele: Neeme Mudila pere viib pandipakendi tagasi tagastuspunkti, aitasime kaasa õppekäiguga Eesti Pandipakendisse ehk Eesti ainulaadsesse pakendite käitluskeskuse, kuhu kutsusime kaasa ka Neeme Kooli 1 klassi, sest need lapsed, kellega me Rohelise Kooli projektiga olime alustanud, olid jõudnud 1 klassi. (Rohkem selle käigu kohta on materjali üleval blogis:

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2019/01/ekskursioon-pandipakendisse.html>).

Õppekäigu eesmärgiks sai lapsi mõtlema panna selle üle, mis saab edasi tühjadest plastik-, klaas- ja plekkpurkidest. Kui pikk võib olla ühe kilekoti eluiga jms. Lapsed õppisid tundma ka pandimärke, osalesid viktoriinides, vaatasid lühifilme ja said juurde teadmisi taaskasutamisest. Õppekäigu kasutegur ilmnas kohe. Juba järgmisel päeval tulid lapsevanemad tänama lastega käidud õppekäigu eest, sest laste emotsioonid taaskasutusest olid eredad. Selgus, et kodudes vaadati üle kõik prügikorvid ja nõuti täpsemat sorteerimist vanematelt. Kinnistada seda teemat aitasid erinevad lasteaeda tellitud teatrietendused.

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2019/06/koolieelikute-jaatmealane-oppepaev.html>

Koolieelikutele mõeldud jäätmealast õppepäeva on kahel aastal rahastanud ja eduka läbiviimise eest vastutanud Tootjavastutusorganisatsioon OÜ. Projekt oli mõeldud 6-7 aastastele lastele, ent meil õnnestus kaasata ka nooremaid lapsi. Õppepäeva käigus esitati lõbus ja kaasahaarav jäätmealane näitemäng koos praktilise õppetegevusega. Samuti oli väga õpetliku sisuga etendus „Kulplased“, mis rääkis kulplastest, kes võitlesid prügi pika pai saamise nimel.

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2019/04/lasteetendus-kulplased.html> Läbi nende etenduste sai varaseid teadmisi kinnistatud.

Ka õppekäik „Seabin- puhta mere nimel!“

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2020/09/osalemine-rahvusvahelises-projektis.html>

l aitas lastel mõista, miks on oluline, et meie veekogud oleks puhtad ning et olmeprügi võib teha palju kurja. Neeme Mudila suuremad lapsed ja Rohelise Kooli keskkonnatöögrupp käis rahvusvahelise projekti "Seabin- puhta mere nimel!" raames tutvumas Eesti ainukese mereprügipüüduriga, mis asub Tallinna Vanasadama Admiraliteedi basseini ääres. Seabin püüab kinni isegi 3 mm suurusega mikroplastiku osakesi, suuremast prügist rääkimata. Üle maailma on püüduid paigaldatud 860 tk. Iga kahe päeva tagant tühjendatakse püüduri

mahuti kogutud prügist, sorditakse liigiti ja kaalutakse. Saime seda toimingut oma silmaga näha. Kuna püüdurisse olid sattunud ka väikesed kalamaimud ja millimallikad siis ilma sellele tähelepanu pööramata küsisid lapsed, kas nad võivad need kalad ja meriristid vette tagasi viia. Silm läks märjaks meie lapsi nõnda hoolivalt toimetamas näha. Lapsed mõistsid, et inimene saab merevee puhtusele kaasa aidata juba üksnes sellega, et olmeprügi ei jääks ringlema, vaid satuks prügikasti ja sealt juba prügimäele.

Lapsed teavad, et meie piirnevus merega on nii võimaluseks kui ka ohuks.

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2020/02/112-lumest-lumele.html>

112 päeva raames voltisid lapsed koos õpetajatega paberist laevukesi, et teadvustada hädaabinumbrit ning pöörata tähelepanu ohtudele merel ja mere ääres.

Meie jäätmete ja prügi kasvas edasi laiemaks teemaks nagu taaskasutus. Kas kõik, mida me ei vaja on prügi? Kas kõik mille me ära viskame on prügi? Õpetajad olid väga nutikad ning iga rühm leidis väljundi, et tutvustada tavaliselt prügikasti rändavat materjali teises valguses ja hoopis huvitava otstarbega.

Rõõmupallide rühm kasutas eri värvi pudelikorke õppetöös.

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2019/04/taaskasutatav-materjal-oppetoos.html>

Noopidena kasutati plastikust pudelikorkidele, mille igal värvil oma tähendus:

punased- täishäälikud A,E,I,O,U,Õ,Ä,Ö,Ü (saame pikalt häälida)

sinised- kaashäälikud

rohelised-sulghäälikud

Oma lahendust pudelikorkidele tutvustas õp. Elvi avatud tunni raames küll tubases tegevuses, ent materjali vastupidavus võimaldab neid kasutada ka õues.

Rannapõnnide rühm korraldas nädala „Vanale asjale uus elu“-

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2018/11/vanale-asjale-uus-elu.html>

mille eesmärk oli anda endale mittevajalikud riided, mänguasjad jms ringlusesse. Sama nädala raames palusime veel kodude koostööd tühjaks saanud šampoonipudelitest jms meisterdada sõiduvahendeid, mis jäävad lastele õues mängimiseks. Kokku laekus 10 väga omanäolist sõiduvahendit, mis osutusid populaarseteks mänguasjadeks õues. Rannapõnnide rühma õpetaja Liina õmbles kasutatud kangast ja püksitaskutest kammihoidja, mis pälvis alati kiitust, kui meile satuvad külalised.

Erinevatest vahenditest meisterdasime isadega koostöös muusikapäeva raames rütmipille, aga neid ei raatsinud lapsed lasteaeda jätta.

Mis on meie majas muutunud toredaks traditsiooniks on iga kuu üks paberivaba nädal. See on valla päästnud meie õpetajate loovuse. Oa tegevusi kajastasime paberivabast nädalast ka ajakirjas "Lasteaed"

<https://www.lasteaed.net/2019/04/28/paberivabad-nadalad-lasteaed-neeme-mudilas/>

Lysandra ema : „...no nüüd on küll kodus hull lugu, Lysandra ei luba midagi ära visata, ei ühtki kanga juppi, need on vajalikud õppematerjalid, neist saab sõnu moodustada“

Joosepi vanaema: „Joosep tahab muudkui liiva tupp tuua ja selle peale pulgaga joonistada.“

Martini ema: „küll te olete loovad“

Hans Mathiase ema: „see on väga kiiduväärt, et Neeme Mudilal on selline süvendatud suund nagu Rohelise Kooli programm ja keskkonnaharidus. Toon seda ka Neeme Koolile eeskujuks, et ka neil võiks mingi lisasuunitlus olla.

Sandori ema: „Sandorile väga meeldib, et lõuna ajal, kui nad võivad voodist üles tõusta ja vaikselt toimetada, on meil looduse uurimiseks uued mikroskoobid. Nüüd me lasteaeda tulles muud ei tee, kui korjame surnud putukaid ja imeväikeseid kivikesi, et neid lasteaias uurida.“

Laste sõnastatud keskkonnapõhimõtet- joome vett, mitte limonaadi oleme me püüdnud au sees hoida VEEPÄEVADEL.

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2019/03/neeme-mudila-tahistas-veepaeva-28.html>

Lapsed said maitsta erinevat vett, iseloomustada vee lõhna ja maitset ning välja selgitada enda ja kogu lasteaiapere lemmiku. Selleks, et etikett ei reedaks, millise veega tegu, katsime need kinni. Tulemused olid siiski etteaimatavad:

Degustatsiooni tulemused:

Nr.1 vesi- Essentuky- hapukas, soolakas, tavalise vee lõhnaga, gaasiga, hea, meeldib

Nr.2 vesi- Saaremaa vesi- tavaline vesi, igav, ilma gaasita, hea, tavalise lõhnaga;

Nr.3 vesi- Aura Fruit õunamaitseline kasemahlaga- nii namma, magus, õuna lõhna ja maitsega, hea, väga hea – OSUTUS LASTE LEMMIKUS!

Nr.4 vesi- Värska- gaasiga, hapukas, ei maitse, tavaline, mullivee lõhnaga, isa ostab seda;

Nr.5 vesi- Aura pohlamaitseline- namma, väga hapu, palju mulle, hea, ei ole hea;

Nr.6 vesi- Nordic Springs- liiga gaasine, ei meeldi, nii hapukas

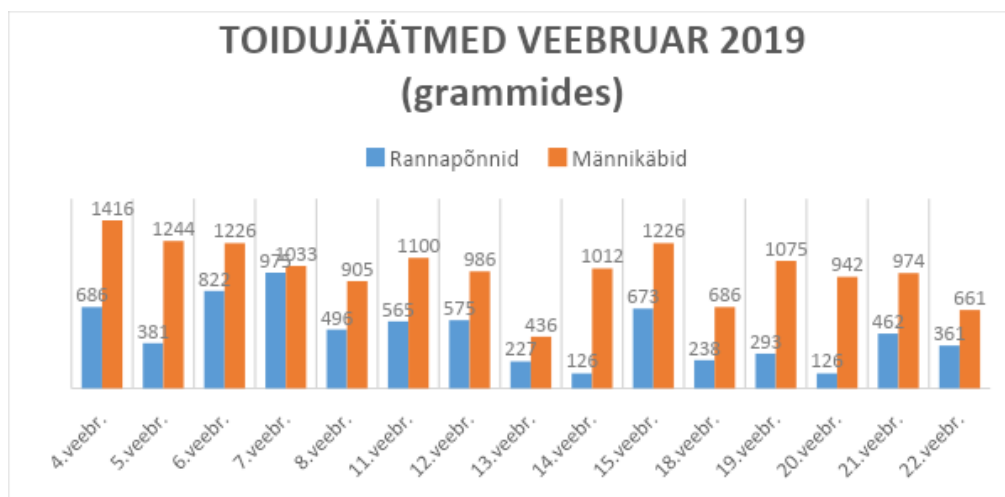
Nr.7 vesi- Aura sidrunimaitseline- namma, sidruni lõhna ja maitsega, laimi maitsega, mulliga;

Nr.8 vesi- kraanivesi (kallasime kraanivett roosakasse plastikpudelisse)- tavaline vesi, mulle ei ole, lõhnatu, namma, meeldib;

Nr.9 vesi- Saku Läte aparaadivesi (mille lasime samuti plastikpudelisse)-ei meeldi, ei ole mulle, meeldis.

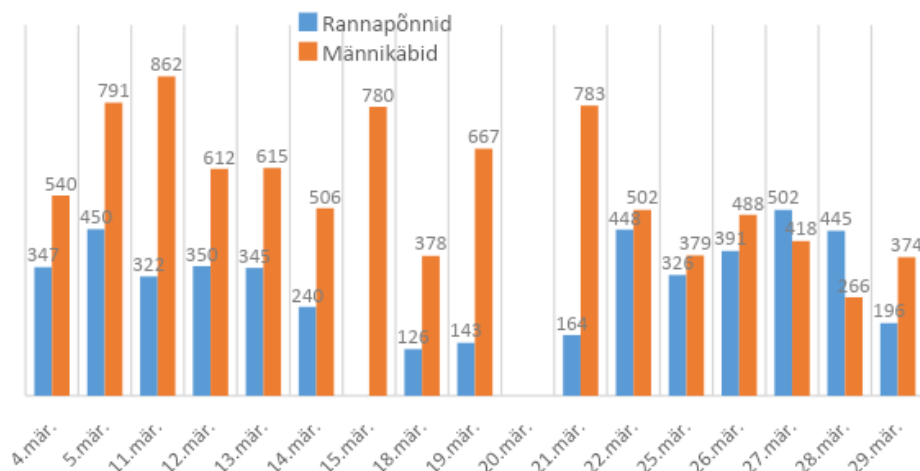
Suvel, kui me oleme pikalt õues, on lastele kättesaadav alati ka kraanivesi koos lapse nimega topsidega.

„Sööb ära oma toidu“ on ilmselt täiskasvanute mõjutustest tingitud keskkonnapõhimõte, sest rühmades on kolme ampsu reegel. Me oleme palju rääkinud ka toidujäätmete tekkimisest, kaalunud neid kaaluga ning tõdenud, et me viskasime palju toitu ära. Nii otsustasimegi, et laosed hakkavad endale ise toitu tõstma. Ja tõstavad just nii palju, kui ära süüa jaksavad.



Diagrammilt on näha, et lapsed ei osanud arvestada kogustega, mida nad ära söövad.

TOIDUJÄÄTMED MÄRTS 2019 (grammides)



Kuu toimetamist ja Rannapõnnide lapsed on hakanud koguseid paremini tajuma. Lapsed on suure huviga neid tabeleid uurinud ning tänane seis on juba veelgi parem.

Mida see tegevus peale toidujäätmete vähenemise veel on positiivset andnud? Lapsed on muutunud iseseisvamateks, tösi- õpetaja abidel on rohkem tööd, sest tihtilugu läheb toitu üle ääre ja lauale, aga kogu see lisatöö on niivõrd ebaolulise kaaluga võrreldes nende oskustega, mille lapsed on omandanud. Ka kokandusring toetab oma tegevusega eesmärki tekitada võimalikult vähe toidujäätmeid ning lisa eesmärk on kodumaise tooraine kasutamine. <http://neememudilakokandusring.blogspot.com/>

Järjepidevalt oleme analüüsinud lastega ka vee tarbimist

https://drive.google.com/file/d/1-LL3mXD63LIWN-yKiY0bK2ka3zP_i2io/view?ts=5be2a1e3 ja just see protokoll näitas, et ka lapsevanemad hoiavad huviga meie tegemistel pilku peal. Nimelt pakkusid lapsed selles arutelus välja nippe, kuidas vett kokku hoida ja üles sai märgitud kõik laste uitmõtted, mitte et me neid kohe kasutusse paiskaks. Üheks ütluseks oli ka- joome vähem vett. Ja samal õhtul võttis üks lapsevanem lasteaiaga ühendust ja tundis muret, et kas me tõesti keelame lastele vee joomise. Loomulikult sai lapsevanemale analüüsi põhimõtet selgitatud, ent lasteaiale jäi teadmine, et me ei kirjuta blogi vaid enda jaoks.

Lisaks toidujäätmete analüüsidele, vee tarbimise diagrammidele

<https://drive.google.com/file/d/0B74UBh-EGdLTS3dSMUFKcWRrVUtpdkxEQUQzemZwTkwzU29v/view?ts=5e132128>

jälgime ka elektrienergia kulu

https://drive.google.com/file/d/1rx47m6-_fbUyJu9UJDCseLvXdDTOdOMP/view?ts=5ea2ae68,

paberijääkide tekkimist

<https://drive.google.com/file/d/1XBtD1Y91dZ0UItS6A96B8SY3NtlcmtU2/view?ts=5e96cff3> ja ikka selleks, et arutada lastega tarbimise üle. Kui lapsed oskavad joonise järgi öelda,

kas kulud on suurenenud või vähenenud, püüavad leida põhjuseid miks kuud on erinevad, näitab, et lapsed on hakanud nendel teemadel kaasa mõtlema. Energiasäästupäev oli selleks ilmekas näide <http://rohelineneememudila.blogspot.com/2020/01/energiasaastupaev.html>, sest sel päeval said lapsed ise jälgida/kontrollida, kuivõrd mõistlikult me elektrienergiat tarbimine. Lastest koosnev energiasäästukontroll tegi pistelist kontrolli, et veenduda, et ruumides ei põleks tuli, kus inimesi hetkel ei ole. Pärast seda vahvat päeva oli lapsevanematel meile taaskord anda positiivset tagasisidet. Lapsed olid ka kodudes asunud kontrolli tegema: et kraanid ei tilguks, tuli mõttetult ei põleks jms.

Mida me teeme õues?

Me mängime

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2020/06/fotojaht.html>

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2019/11/mangud-liivaga.html>

Õpime

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2019/09/ounaussike-seeneussike-kiviussike.html>

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2019/01/pildikivi.html>

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2018/11/kivivaatlus.html>

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2019/05/loodus-on-imeline-disainer.html>

Õpime ka teisi aidates

<https://joelahtme.kovtp.ee/documents/381171/26499635/07.2020+J%C3%B5el%C3%A4htme+vallaleht+juuli.pdf/5581a544-b2af-41af-a9ee-733bf3e551d6?version=1.0>

Kui lasteaia kollektiiv aitas sooritada loodusgiidi praktilist kutseksamit meie valla tegusal Tiia Välgul (artikkel lk 3). Selle matka käigus tutvusime erinevate äppidega nagu teoaabits ja rohemeeter, mida nüüd kasutame omakorda lastega.

Vaatleme linde

<http://rohelineneememudila.blogspot.com/2019/01/veelinnud.html>

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2020/03/talvine-linnuvaatlus.html>

Tähistame

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2019/05/vaikeste-noidade-kokkutulek.html>

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2019/09/roheline-kooli-lipu-heiskamine.html>

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2019/06/pidu-pidu.html>

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2019/05/koolieelikute-vallapaev.html>

https://drive.google.com/file/d/1b3Q4P0-AjlvjffyxGkV4QX57UB_EDNv5/view?usp=sharing

Matkame

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2020/09/matkapaev.html>

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2019/09/tanukiri-matkamangu-eest.html>

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2018/12/nigulapaeva-matk.html>

http://rohelineememudila.blogspot.com/2018/11/matk-keila-joe-kaldal_18.html

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2019/04/personali-valjasoit-siniallikatele.html>

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2019/04/putukajaht-aegviidus.html>

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2019/09/uuel-aastal-uue-hooga.html>

Jalutame

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2019/09/rannaponnid-metsas-seeni-otsimas.html>

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2020/01/helkurkond.html>

Spordime

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2020/09/spordipaev.html>

<http://rohelineememudila.blogspot.com/2019/04/teatejooks-juripaeval.html>

See on vaid väike osa meie tegemistest, kuidas me püüame lapsi suunata õues tegutsema, sõpradega arvestama, looduse muutumist märkama ja kogu seda ilu hoidma.

Rohkem infot leiab Rohelise Kooli blogist <http://rohelineememudila.blogspot.com/>

Me usume, et oleme leidnud väga vajaliku ja meile sobiva tee ning tänu sellele leiule on meil valmimas õuesõppe õppekava, et teha tööd veel süsteemsemalt ja eesmärgipärasemalt, kuulates ära laste soovid ja huvid, lapsevanemate ning pidaja mõtted.

Täname oma kriitilisi sõpru, kes suunasid meid vaatama oma tegevust veidi teise nurga alt, mis vaid rikastas meie analüüsi ja andis edaspidiseks mõtteid.

